

Konsekvensutredning avseende förslag till utökning av den garanterade undervisningstiden för ämnet idrott och hälsa i specialskolan

U2018/02965/S

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Sammanfattning

Skolverket har fått ett uppdrag att analysera om undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan bör utökas. Myndigheten föreslår en utökning för specialskolan med 100 timmar och att undervisningstiden för elevens val samtidigt minskas med motsvarande omfattning. För grundsärskolan och sameskolan föreslår Skolverket ingen utökning av antalet timmar i idrott och hälsa.

Skolverket tolkar uppdraget som att syftet med utökningen är att eleverna ska få fler möjligheter till rörelse under skoldagen. Myndigheten bedömer att detta skulle få störst effekt för de äldre eleverna och föreslår därför en utökning i årskurs 7–10 i specialskolan. Detta överensstämmer med det förslag som Skolverket lämnade för grundskolan (dnr 2018:838) och som regeringen beslutade den 12 juli 2018.

Bakgrund

Undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa kommer att utökas med 100 timmar i grundskolan fr.o.m. läsåret 2019/20. Regeringen gav den 28 juni 2018 ett tilläggsuppdrag (U2018/02965/S) till Skolverket att analysera om undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan bör utökas i motsvarande omfattning som för grundskolan samtidigt som undervisningstiden i elevens val minskas. Om så bedöms vara lämpligt ska myndigheten lämna sådana förslag. I uppdraget ingår även att i så fall analysera i vilka årskurser en utökning ger störst effekt samt att utforma förslagen därefter. Skolverket ska också analysera hur en eventuell utökning bäst samverkar med de författningsändringar som myndigheten ska föreslå i uppdraget om mer rörelse (U2018/01430/S).

Tilläggsuppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 januari 2019. Redovisningen ska innehålla en kostnadsberäkning för genomförandet av förslagen hos samtliga berörda skolhuvudmän. Skolverket ska vidare genomföra en konsekvensanalys som motsvarar en analys enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. De förslag som Skolverket lämnar ska ha remitterats till lämpliga aktörer.

A Allmänt

1 Beskrivning av problemet och Skolverkets ställningstagande

Skolverket har sett över möjligheterna att utöka undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa med 100 timmar i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan genom att undervisningstiden i elevens val samtidigt minskas. I de fall Skolverket har bedömt att detta är lämpligt har en analys gjorts i vilka årskurser en sådan eventuell utökning ger störst effekt.

1.1 Elevens val

Tanken med elevens val är att eleven ska ges möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper. På så sätt kan skolorna ta till vara elevernas speciella intressen och ge dem möjligheter att under en del av skoltiden ägna sig åt studier som de själva har önskat och valt. Härigenom kan elevernas intressen, initiativ och engagemang stimuleras, vilket bör öka elevernas studiemotivation.¹ Ett väl fungerande elevens val kan därmed utgöra en viktig förutsättning för att eleven ska prestera väl även i andra ämnen.

Inom ramen för elevens val får huvudmannen erbjuda ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Det sätts inte något särskilt betyg i elevens val förutom i de fall då eleven har läst ett nybörjarspråk. Vid betygsättningen ska läraren använda kunskapskraven i moderna språk inom ramen för elevens val. För att det ska vara möjligt för eleverna att nå upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås i moderna språk inom ramen för elevens val uppskattar Skolverket att den minsta garanterade undervisningstiden i moderna språk inom ramen för elevens val inte bör understiga 160 timmar.

1.2 Timplan grundsärskolan

Timplan för elever som läser ämnen i grundsärskolan läsåret 2018/2019

Ämne	Lågstadiet	Mellanstadiet	Högstadiet	Totalt
Idrott och hälsa	245	245	260	750
Elevens val				195

Timplan för elever som läser ämnesområden i grundsärskolan läsåret 2018/2019

Ämne	Lågstadiet	Mellanstadiet	Högstadiet	Totalt
Idrott och hälsa	315	340	340	995
Elevens val				190

Från och med höstterminen 2019 kommer de elever som läser ämnen i grundsärskolan att få ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik. Timmarna kommer att ingå i högstadiet i den stadiindelade timplanen. Samtidigt minskas den garanterade undervisningstiden i slöjd med 60 timmar och i elevens val med 45 timmar. Elevens val har höstterminen 2019 totalt 150 timmar.

Skolverket gör bedömningen att ytterligare 100 timmar inte bör tas från elevens val till ämnet idrott och hälsa i grundsärskolan, eftersom det skulle betyda att elever som läser ämnen endast skulle få 50 timmar kvar till elevens val. Eleverna ges då ingen möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper. Grundsärskolans elever som läser ämnen har redan idag 250 fler undervisningstimmar i ämnet idrott och hälsa än grundskolan, vilket är ännu en anledning till att Skolverket inte föreslår en utökning.

¹ Prop. 1992/93:220, s. 69.

För elever som läser ämnesområden i grundsärskolan finns inte ämnet idrott och hälsa. De läser istället ämnet motorik som har 995 undervisningstimmar, vilket är 495 fler undervisningstimmar än motsvarande idrott och hälsa i grundskolan. Skolverket gör därför bedömningen att ytterligare 100 timmar inte bör tas från elevens val för att utöka undervisningstiden i ämnet motorik i träningskolan.

1.3 Timplan specialskolan

Timplan för elever i specialskolan läsåret 2018/2019

Ämne	Lågstadiet	Mellanstadiet	Högstadiet	Totalt
Idrott och hälsa	190	160	190	540
Elevens val				380

Från och med höstterminen 2019 kommer eleverna i specialskolan att få ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik. Timmarna kommer att ingå i högstadiet i den stadiindelade timplanen. Samtidigt minskas den garanterade undervisningstiden i elevens val med 105 timmar. Elevens val har höstterminen 2019 totalt 275 timmar.

Skolverket bedömer att det är möjligt att minska undervisningstiden i elevens val i specialskolan med 100 timmar för att samtidigt utöka undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa. Detta kommer inte att påverka skolans möjlighet att erbjuda eleverna ett nybörjarspråk inom ramen för elevens val, eftersom en minskning innebär att det finns 175 timmar kvar av den garanterade undervisningstiden i elevens val.

Skolverket har analyserat i vilka årskurser som en utökning i ämnet idrott och hälsa kan ge störst effekt. Myndigheten tolkar uppdraget som att syftet med utökningen är att eleverna ska få fler möjligheter till rörelse under skoltid. Skolverket bedömer att detta skulle få störst effekt för de äldre eleverna och föreslår därför en utökning i årskurs 7–10. Detta överensstämmer med det förslag som Skolverket lämnade för grundskolan (dnr 2018:838) och som regeringen beslutade den 12 juli 2018.

1.4 Timplan sameskolan

Timplan för elever i sameskolan läsåret 2018/2019

Ämne	Lågstadiet	Mellanstadiet	Totalt
Idrott och hälsa	150	160	310
Elevens val			60

100 timmar av elevens val inte kan tas till undervisningstid i ämnet idrott och hälsa i sameskolan, eftersom elevens val endast har 60 timmar i årskurs 1–6. En minskning skulle även påverka skolans möjlighet att erbjuda eleverna ett nybörjarspråk inom ramen för elevens val. För att det ska vara möjligt för eleverna att nå upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås i moderna språk i mellanstadiet uppskattar Skolverket att den minsta garanterade undervisningstiden i nybörjarspråk inte bör understiga 48 timmar i årskurs 6. Eftersom sameskolans elever övergår till grundskolan i årskurs 7 får de dessutom tillgång till den utökning av undervisningstimmar i idrott och hälsa som ska införas i denna skolform från och med höstterminen 2019.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Uppdraget innebär inte att Skolverket ska föreslå några förändringar i befintliga kursplaner och kunskapskrav. Däremot ger utökad undervisningstid i idrott och hälsa möjligheter till både breddning och fördjupning av ämnesinnehållet i undervisningen.

Om ingen utökning sker i specialskolan i ämnet idrott och hälsa så uppstår ytterligare en skillnad mellan timfördelningen i specialskolan och grundskolan.

Att göra omfördelning av timmar i grundsärskolan mellan elevens val och idrott och hälsa respektive motorik skulle få de negativa effekter som beskrivs i avsnitt 1. Detsamma gäller sameskolan.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Skolverket föreslår inga förändringar för grundsärskolan och sameskolan. Förändringen i specialskolan medför att Skolverket bedömer att följande målgrupper kommer att beröras direkt av förslaget:

- Specialpedagogiska skolmyndigheten
- Rektorer i specialskolorna
- Lärare i specialskolorna
- Elever i specialskolorna.

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2017/2018² för specialskolan omfattas 650 elever på 9 skolenheter. Totalt omfattas 27 lärare i idrott och hälsa, motsvarande 9,1 heltidstjänster.

4. Uppgifter om vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

4.1 Kostnader för skolhuvudmännen

Skolverket bedömer att utökningen av undervisningstid med 100 timmar i ämnet idrott och hälsa för specialskolan kommer att medföra ökade kostnader för skolhuvudmännen genom att vissa skolor kan få ett utökat behov av lärare i idrott och hälsa samt av lokaler.

De lokala förutsättningarna för en utökning av lärare och halltider varierar och kostnadsutfallet kommer därför att variera mellan skolenheterna.

Enligt Skolverkets statistik uppgår antalet heltidstjänster för undervisning i idrott och hälsa i specialskolan till 9,1 heltidstjänster (totalt 27 lärare i idrott och hälsa). Ett uppskattat ökat behov av idrottslärare för att utöka med 100 timmar motsvarar en utökning av 1,7 tjänster. Om en årslön för en lärare beräknas till ca 533 000 kronor inklusive sociala avgifter (enligt SCB), så skulle den ökade kostnaden per år för lärartjänster bli ca 906 100 kronor inklusive sociala avgifter.

4.2 Jämställdhet mellan flickor och pojkar i skolan

Skolverket bedömer att förslaget i sig inte påverkar jämställdheten mellan flickor och pojkar i skolan.

4.3 Barnets bästa

Skolverket bedömer att förslagen är förenliga med barnkonventionens artiklar samt bestämmelsen i 1 kap. 10 § i skollagen om att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning. Skolverket har inhämtat kunskaper och synpunkter från samråden, där även Sveriges elevråd SVEA deltog.

² https://siris.skolverket.se/siris/sitevision_doc.getFile?p_id=538998.

4.4 Barnkonsekvensanalys

Förslaget tar sin utgångspunkt i 1 kap. 10 § i skollagen. Under arbetet har nödvändig kunskap och information inhämtats på olika sätt. Skolverket har tagit del av aktuell forskning och Skolinspektionens rapporter samt har inhämtat kunskaper och synpunkter från samråden, där även Sveriges elevråd SVEA deltog.

4.5 Funktionshinder

Skolverket bedömer att förslaget i sig inte påverkar möjligheterna för alla elever att delta i undervisningen. Under arbetet har nödvändig kunskap och information inhämtats på olika sätt. Skolverket har tagit del av aktuell forskning och Skolinspektionens rapporter samt även inhämtat kunskaper och synpunkter från samråden, där representanter för funktionshindervisningsorganisationer ingick.

4.6 Nationella minoriteter

Skolverket bedömer att förslaget i sig inte medför några specifika konsekvenser för nationella minoriteter.

4.7 Konsekvenser för kursplanen i idrott och hälsa

Om ämnets syfte är oförändrat innebär Skolverkets analys och förslag inget behov av förändringar av kursplanen för idrott och hälsa. Däremot ger utökad undervisningstid möjligheter till både breddning och fördjupning av ämnesinnehållet i undervisningen. Om regeringens syfte med den utökade undervisningstiden går utöver ämnets nuvarande syfte är det dock Skolverkets bedömning att en översyn och eventuell revidering av kursplanen för idrott och hälsa kan behövas. Detta kan ske inom ramen för Skolverkets kontinuerliga arbete med styrdokumentsutveckling.

4.8 Konsekvenser för övriga delar av läroplanerna

Skolverket bedömer att förslaget i sig inte får några konsekvenser för övriga delar av läroplanerna.

5. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

EU-rätten reglerar inte hur medlemsstaterna väljer att organisera specialskolan. Skolverket bedömer att förslaget överensstämmer med internationell rätt.

6. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Information sker via Skolverkets egna kanaler samt riktad information till specialskolorna.

B Kommuner, landsting och statlig myndighet

Förslaget bedöms inte få några effekter för kommuner och landsting.

För den statliga myndigheten Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) tillkommer en kostnad på ca 906 100 kronor per år inklusive sociala avgifter.

C Företag

Förslaget bedöms inte få effekter för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

D Samråd

I arbetet med uppdraget har Skolverket inhämtat kunskaper och synpunkter från myndigheter, rektorer för specialskolorna, intresseorganisationer och lärosäten.

Följande samråd har genomförts:

Samråd den 9 oktober 2018 med Skolidrottsförbundet, Lärarförbundet, Sveriges Elevråd SVEA, Svenskt Friluftsliv, Folkhälsomyndigheten, Yrkesföreningar för fysisk aktivitet, Myndigheten för delaktighet, Riksidrottsförbundet, Riksförbundet Attention, Funktionsrätt Sverige, Skolidrottsförbundet, Högskolan i Halmstad samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Följande kunde inte närvara: Lärarnas riksförbund, Sveriges elevråd, Skolinspektionen, Sveriges elevkårer, Friskolornas riksförbund, Idéburna skolors riksförbund, Skolledarna, SPSM och Sameskolstyrelsen.

Samråd den 10 oktober 2018 med Högskolan i Skövde, Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm, Umeå Universitet, Centrum för idrottsforskning samt Linnéuniversitetet.

Följande kunde inte närvara: Karlstads universitet, Linköpings universitet och Malmöuniversitet.

E Kontaktperson

Vid frågor kontakta:

Undervisningsråd Marie Wiberg på e-postadress:
marie.wiberg@skolverket.se

Undervisningsråd Sabina Vesterlund på e-postadress:
sabina.vesterlund@skolverket.se